

פרשה מבוארת

ע"פ רבנו האברבנאל

לע"נ הרב יעקב יצחק בן ר' אברהם דוד ז"ל, ורעייתו מרת ברוהיה בריינה בת ר' שלמה הכהן ע"ה

שתי הלכות ביום

6

פרשת בהעלותך

"וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טֹמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם... וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים הַחֲמָה אֵלָיו אֲנַחְנוּ טֹמְאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם לָמָּה נִגְרַע לְבַלְתִּי הַקָּרִיב אֶת קָרְבַּן ה' בְּמוֹעֲדוֹ בְּיַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מֹשֶׁה עֲמַדוּ וְאִשְׁמְעוּהָ מִה וַיִּצְוֶה ה' לָכֶם" (במדבר פרק ט, ו-ח)

שאלה: מדוע חשבו אותם אנשים שתהיה להם תקנה, והרי הם עצמם אמרו שלא יכלו להקריב קרבן פסח בהיותם טמאים לנפש אדם, ואיך עלה בדעתם שיטמאו את מקדש ה' בעבור קרבנם, ומדוע לא השיבם משה מיד שמחמת טומאתם לא יוכלו להקריב, אלא אמר 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם'.

תשובה: אותם אנשים ידעו שאסור לטמא לאכול בקדשים, ולא חשבו לאכול מקרבן הפסח, אך היתה טענתם, כיון שטומאתם היא טומאת מת, והטמא בטומאה זו אינו משתלח מחוץ למחנה ישראל, ואף לא חוץ למחנה לויה, אלא רק ממחנה שכינה, אם כן אפשר שיקריבו עבורם את קרבן הפסח, בלא שיאכלו ממנו, וכך לא יגרע חלקם ולא ייראה כאילו הם ערלים ובני נכר שאינם ראויים שיקריבו עליהם, ולכן אמרו רק 'למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו', ולא הזכירו כלל את ענין אכילת הפסח, וכיון שראה משה רבינו שכוונתם רצויה וטענתם נכונה, אמר 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם' (שאלה ז).

❧

"וְכִי יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר וְעִשָׂה פֶסַח לַח' בַּחֲקֵת הַפֶּסַח וּבְכַוְשֵׁפְטוֹ בֵּן יַעֲשֶׂה חֶקֶה אַחַת יִהְיֶה לָכֶם וְלִגֵּר וְלְאֲזִרָה הָאֲרִיז" (במדבר פרק ט, יד)

שאלה: מדוע חזרה התורה וכתבה כאן את חיובו של הגר במצוות הפסח, והרי כבר בפרשת בא, בעיקר מצוות הפסח, נאמר (שמות יב מח) "וְכִי יִגֹּר אֶתְךָ גֵּר וְעִשָׂה פֶסַח לַח'".

תשובה: בפרשת בא נאמר עיקר חיובו של הגר בקרבן פסח, אך כאן באה התורה לומר שגם גר שהתגייר לאחר פסח ראשון ולפני פסח שני, חייב בהקרבת פסח שני, שלא נטעה לומר שפסח שני הוא רק השלמה ותשלומים למי שהתחייב בפסח ראשון ולא הקריבו, ואילו גר זה בזמן פסח ראשון היה עדיין גוי ולא יתחייב בפסח שני, לימדה אותנו התורה שפסח שני הוא חג בפני עצמו, ואף מי שהתגייר לאחר פסח ראשון חייב בפסח שני (שאלה ח).

❧

"וְהִיאֲסַפְּסָה אֲשֶׁר בְּקָרְבָנוֹ הַתְּאֵוֹת תְּאֵוֹת, וַיִּשְׁבּוּ וַיִּכְבְּדוּהָ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בְּשָׂרָה, וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בֹּכָה

לְמַשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לְפִתְחֵהוּ וַיִּחַר אַף ה' מְאֹד וַיְבַעֲטֵנִי מִשֶּׁשׁ רֵעִי" (במדבר פרק יא, ד-יא)

שאלות: א. מה היתה הבכיה של העם 'למשפחותיו', והרי פתחו בבקשת בשר, ומה ענינו למשפחותיהם. ב. אם חרה אף ה' בהם מאד, הרי ברור שהיה הדבר רע בעיני משה, ומה בא הכתוב ללמדינו בכך.

תשובה: אמנם בקשת העם היתה לאכול בשר, אך ראה משה רבינו שאין זו טענה של אנשים בודדים, או שאומרים כן רק בסתר, אלא שכולם יחד מתחברים למשפחותיהם ובוכים וזועקים יחד, כאדם המתאבל על מתו, ולא עשו כן בסתר, אלא 'פתח אהליהם', וכיון שאין דרכו של אדם לבכות אלא על דבר שאין לו תקנה, גילו בכך שאינם מאמינים שיש יכולת לה' לתת להם בשר כרצונם, ולכן חרה בהם אף ה', כי כיחשו ביכולתו. אמנם מה שנאמר 'בעיני משה רע' היינו שראה משה רבינו בנבואתו את הרעה העתידה לבוא עליהם, ולכן רצה לשכך חמת ה', כדי שברחמיו יעבור על חטאתם, על ידי שאמר שאינו רוצה להמשיך להנהיגם, כדי שה' יפציר בו שלא יעזבם, ותהיה זו סיבה למחול לחטאתם. (שאלות ה-ו)

❧

"הֲאֵנֹכִי הֲרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי וְלִדְתֵיהֶוּ כִּי תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקָהּ בְּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאֱמוּנָה אֶת הַיּוֹנֵק עַל הָאֲרָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ

לְאַבְתָּיו" (במדבר פרק יא, יב-יג)

שאלה: כיון שהתחיל משה רבינו להמשיל את עצמו לאשה היולדת, מדוע סיים ואמר 'כאשר ישא האומן את היונק', ולא אמר 'כאשר תשא האומנת את היונק' וכדומה.

תשובה: טענתו של משה רבינו היתה שבתפקידו יש שני דברים הסותרים זה לזה, כי מצד אחד כל משא העם מוטל עליו, והם מתרעמים עליו כשחסר להם דבר מה, ומאידך אין לו את הכלים לתת להם את כל רצונותיהם, ולכן המשיל את עצמו לאומן, שאינו יכול להאכיל את היונק ולשכך את רצונו, וכך איני יכול לתת בשר לכל העם הזה (שאלה ט).

☞

"הַבָּשָׂר עֹרְנֵנוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם טָרֵם יִפְרֹת וְאֵף ה' הָרַח בְּעַם וַיִּהְיֶה ה' בְּעַם מִכֶּה רַבָּה מְאֹד" (במדבר פרק יא, לג)

שאלה: מדוע נענשו ישראל עתה כשביקשו בשר, והרי גם כשיצאו ממצרים ביקשו בשר, ואז קיבל ה' את דבריהם, כמו שנאמר (שמות טז) "וַיִּלְוֵנוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בְּמִדְבָּר, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יִתֵּן מוֹתֵנוּ בְּיַד ה' בְּאַרְצָן מִצְרַיִם בְּשִׁבְתֵּנוּ עַל סִיר הַבָּשָׂר בְּאֶכְלֵנוּ לֶחֶם לְשֹׁבַע כִּי הוֹצֵאתֶם אֶתְנוּ אֶל הַמִּדְבָּר הַזֶּה לְהַמִּית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בְּרָעֵב", וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתַת ה' לָכֶם בְּעֶרְבַּ בָּשָׂר לְאָכְל לְלֶחֶם בַּבֶּקֶר לְשֹׁבַע בְּשֹׁמֵעַ ה' אֶת תְּלַנְתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מְלִינִים עָלָיו".

תשובה: הפעם הראשונה שביקשו ישראל בשר היתה לפני מתן תורה, ולפני ירידת המן, ועדיין לא היו מושלמים באמונתם בה', ולכן לא נענשו על בקשתם. אבל אחרי שירד להם המן, ואחרי שעמדו בהר סיני וראו את מעשה ה' כי נורא הוא, וארון הברית לפניהם, וענן כבודו עליהם, ואש מן השמים ירדה על זבחייהם, לא היה ראוי שיסתפקו בהשגחת ה' ולא ביכולתו, ובפרט לאחר שכבר קיבל פעם אחת את תלונתם ונתן להם בשר, ואיך יבכו כעת באומרים 'מי יאכילנו בשר'. ולכן בפעם זו התחייבו בעונש (שאלה יב).

☞

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רִגְלֵי הָעָם אֲשֶׁר אֲנֹכִי בְקִרְבּוֹ וְאַתָּה אֹמְרַת בְּשָׂר אֶתֶן לָהֶם וְאֶכְלוּ חֹדֶשׁ וַיָּמִים, הֲצִאֵן וּבִקֶּר וַיִּשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת כָּל דְּגַי הַיָּם יֵאָסֵף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם, וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה הִיד ה' תִּקְצֹר עֵתָה תִּרְאֶה הַיּוֹנֵק דְּבָרֵי אִם לֹא" (במדבר פרק

יא, כא-כג)

שאלה: לאחר שאמר ה' למשה רבינו שיתן בשר לכל ישראל, איך יתכן שיסתפק ארון הנביאים ביכולת ה' ויתמה על הדבר, וכי יתכן שלא יאמין ביכולת ה' לעשות כרצונו, לשדר את מערכות הטבע ולתת להם בשר ודגים כרצונם, עד שהוצרך ה' להשיבו 'היד ה' תקצר', כאילו פקפק משה ביכולת יד ה'.

תשובות: א. לאחר שראה משה רבינו שמינה לו ה' שבעים עוזרים בהנהגת העם, חשב שכוונת ה' שמשה עצמו יחד עם שבעים האנשים שנבחרו לעזור לו יצטרכו להביא בשר לכל העם, ועל כך אמר 'ואתה אמרת בשר אתן להם', ולשון 'אתן להם' חוזרת על משה רבינו עצמו, שהבין שעליו לתת לכל העם בשר, ועל כך הסתפק מהיכן יביא להם צאן ובקר, ואיך יאסוף להם את כל דגי הים. ולכן השיבו ה' שלא היתה כוונתו לכך, אלא ה' בעצמו יביא להם את הבשר בדרך נס, ועל כך אמר 'היד ה' תקצר', כי אני בעצמי אביא להם את משאלתם.

ב. שאלת משה רבינו היתה בשני ענינים, האחת, כיון שציוה ה' על משה שיאסוף אליו את שבעים האנשים שנבחרו, הבין שה' רוצה למעט מהשראת הנבואה שעליו ולהאצילה על שבעים האנשים הללו, ועל כך אמר 'שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב', וכוונתו היתה לרמוז שאין מן הראוי למעט בנבואתו, אלא להוסיף לו רוח חדשה שתסייע לו בהנהגת העם, והשניה, על תאוות ישראל שאין לה גבול, ולכן גם אם יתן להם צאן ובקר או דגי הים, תמיד יבקשו דברים אחרים ולא יסתפקו במה שינתן להם. ועל הטענה הראשונה השיב לו ה' 'היד ה' תקצר', כלומר, אין צורך למעט מרוחך ונבואתך כדי לתת רוח נבואה לשבעים האיש שנאספו, אלא יש בכח ה' להשפיע עליהם רוח חדשה, שלא תמעט מרוחך. ועל השאלה השניה השיב לו ה' 'עתה תראה היקרך דברי אם לא', כי ימותו המתאווים כשהבשר עודנו בין שיניהם, ועל ידי כך לא יבקשו עוד דברים מעין אלו (שאלה יג).

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

